

Recep DEMİR
Başkontrolör

GİRİŞ

içişleri Bakanlığı'nın yerinde uygulamalarından olan personelin eğitim için yurtdışına gönderilmesi kapsamında; 2013 Aralık, 2014 Şubat tarihleri arasında Avustralya'ya kısa dönem eğitimi için gönderilenler içinde yer aldım. Program kapsamında; Güney Galler eyalet başkenti, Sidney, merkezi hükümet başkenti Canberra ve Victoria Eyaleti başkenti Melbourne'de bulunuldu, bu süre içinde çeşitli kurum ve kuruluşlarca bilgilendirilme seminerleri katılımcılara verildi, ayrıca resmi ziyaretler yapıldı.

Bu süreçte, Avustralya'da yaşayan Türklerin, örf ve ananelerini yaşatmaları ve kendi içindeki dayanışma duygusu ile Avustralya vatandaşlarının ve kamu görevlilerinin Türklere karşı ön yargısız olumlu yaklaşım içinde hareket ettiklerini gözlemledim.

Zaten Avustralya'nın değerleri içinde; insan açısından her ferdin eşit olduğu, kadın-erkek eşitliği, fırsat eşitliği, itibarına ve özgürlüğüne saygı gösterilmesi, ifade özgürlüğü, dini inançlara hoşgörü, bir grup veya kuruluşa katılma özgürlüğü bulunmaktadır. Bunların yanısıra par-

lamente demokrasi ve hukukun üstünlüğüne saygı, kanun önünde eşitlik, laik hükümet sistemi ve barışçıl olma gibi değerler de mevcuttur. Ayrıca insanları arasında karşılıklı saygı, hoşgörü, yardıma muhtaç olanlara karşı merhametli olma ve kamu yararını koruma gibi siyasi ve sosyal eşitlikçilik değerlerini kucaklayan bir ruh bulunmaktadır.

Avustralya hakkında gözlemler ve araştırmalar sonucunda bilgilen-dirme çalışması yapılmış, bu çalış-manın, Avustralya'nın yönetim ve adalet sistemi, güvenlik, çalışma şartları ve işyerleri ile şehircilik ve imar düzeniyle ilgili kısmı "İdareci-nin Sesi Dergisi"nin 168. sayısında yayımlanmıştır.

Derginin bu sayısında da Avustral-ya'nın eğitim, sağlık sistemi ve top-luma vermiş olduğu hizmetler ile çevre ve suyun kullanımı hakkında kısa açıklamalarda bulunulacaktır.

AVUSTRALYA EĞİTİM SİSTEMİ

Avustralya altı eyalet ve iki bölgeden oluşan federal bir eğitim sistemine sahiptir. Eğitim sistemi; ilkokullar, ortaokul ve liseler, mesleki ileri tek-nik eğitim ve gelişim okulları (TAFE - Technical and Further Education) ve üniversitelerden oluşmaktadır. Avustralya'da üniversite öncesi eği-timi bir yıl anaokulu ve onu takiben 12 yıllık ilkokul ve ortaöğrenim ola-rak toplam 13 yıldır. Avustralya'da mecburi eğitim süresi ise 10 yıldır.

Eğitimle ilgili sorumluluk federal devlet ve yerel hükümetler tara-fından birlikte üstlenilmektedirler. Avustralya'da, okulların idaresi ve ödeneği de dâhil olmak üzere ilk ve orta öğretimden esas itibariyle eya-let ve bölge hükümetleri sorumlu-dur. Federal Hükümet, yükseköğre-nim kurumlarının finansmanından doğrudan sorumlu olup ilk ve orta öğretim okullarının finansmanına

Avustralya'da TAFE sistemi, farklı bir kariyer imkânı sağlamak için mesleki eğitim veren kuruluşlardan oluşmaktadır. Avustralya mesleki eğitim seçenekleri, çok sayıda mesleğe giriş yapmak için bir basamak olarak düşünülebilir.

da katkıda bulunmaktadır. Ayrıca, eyalet ve bölge hükümetlerinin özel ihtiyaçları için yardımlar sağlamaktadır. Federal hükümet finansal destek dışında. Avustralya genelinde eğitim ve öğretim alanında ulusal eğitim bütünlüğü ve tutarlılığını ge-liştirme konusuna müdahil olmak-tadır. Avustralya eğitim standartları, dünyanın önde gelen ülkeleri ile baş-baş gitmektedir.

Avustralya eğitim sistemi beş bö-lümden oluşmaktadır;

1. İlk ve orta dereceli okullar
2. Yüksek eğitime hazırlık
3. ELICOS kurumları: Yabancı öğ-renciler için İngilizce dil öğrenimi verir. Ayrıca özel İngilizce dil okul-ları ve birçok üniversitenin kendi İngilizce dil kurumları vardır.
4. TAFE: Devletin Teknik ve Yüksek Öğrenim kurumlarıdır ve özel sektörün işbirliği ile staj sistemli mesleki eğitimi sağlar.
5. Üniversiteler

Avustralya okul sistemi, devlet okul-ları ve özel okullardan oluşmaktadır.

Pek çok özel okul, dini veya etnik gruplarla işbirliği içinde kurulmak-tadır. Devlet okulları doğrudan eyalet veya bölge hükümetlerinin ilgili bakanlıklarına bağlı iken, özel okullar yine eyalet veya bölge yö-ne-timleri tarafından belirlenmiş olan kurallara uygun olarak yönetilmek-tedir. Eğitim sistemi, küçük farklı-lıklar dışında bütün Avustralya'da genel itibariyle aynıdır. Örneğin Batı Avustralya, Güney Avustralya, Queensland ve Northern Territory bölgelerinde, yedi yıllık ilköğreti-min ardından beş yıllık ortaöğrenim gelmektedir. New South Wales, Vi-ctoria, Australian Capital Territory ve Tasmanya'da ise Öğrenciler altı yıllık ilköğretimin ardından altı yıllık ortaöğrenimi tamamlamaktadırlar. Her iki sistemde de öğrenciler, orta-öğrenimlerini tamamladıktan sonra mesleki eğitime veya üniversiteye devam etme hakkına sahip olmak-tadırlar.

Hükümet devlet okullarında ücret-siz eğitim imkânı sağlar (geçici vize sahibi olan öğrencilerin okul ücre-tini tam olarak ödemeleri istenebi-lir). Öğrenciler çoğu belli bir ücret ödeyerek, kilise ve diğer gruplar tarafından yürütülen özel okullara gitmektedir.

Avustralya'da eğitim sistemi her-kese açıktır. Bu sistem tüm yaş ve değişik kabiliyet gruplarına fırsatlar sunmaktadır. Eğitimde mecburi dil İngilizcedir.

Öğrenciler, orta öğrenimlerini ta-mamladıktan sonra mesleki eğiti-me veya üniversiteye devam etme hakkına sahiptirler. Avustralya'da bir öğrenci üniversiteye başlamadan önce toplam 12 yıl eğitim al-maktadır.

Öğrenciler, orta eğitimin son bas-mağı olan 12. sınıfta hükümetçe desteklenen ve ülkedeki üniversi-teler ve mesleki ve teknik eğitim

veren kurum ve enstitülerce de tanınan bir sertifika programını seçebilmektedirler. Bahsi geçen sertifika programları birçok yabancı üniversite tarafından da kabul edilmektedir.

Üniversitelerin ise tamamı devlet tarafından finanse edilmektedir. Avustralya üniversiteleri endüstriyel sektörle çok yakından çalışmaktadır. Belli bir standart ve kalitenin altına inmediği için dünyanın önde gelen üniversiteleri arasına girmeyi başarmıştır.

İki türlü yükseköğrenim programı vardır: meslek eğitim ve öğrenimi (VET) sektöründe olan kurumlar ve endüstri tarafından sunulan programlar ve üniversiteler ve diğer yükseköğrenim kurumları tarafından sunulan programlardır. Bazı hallerde Avustralya hükümeti yükseköğrenim kontenjanlarının büyük bir kısmının masrafini karşılar (bunlar Federal hükümet destekli kontenjanlar diye bilinir); geri kalan masrafları ise öğrenciler karşılar. Yükseköğrenimdeki öğrenciler ayrıca, Yüksek Öğrenim Katkı Programı'na (Higher Education Contributory Scheme (HECS)) veya Yüksek Öğrenim Borç Programı'na da (Higher Education Loan Programme (HELP)) başvurabilirler. Bu programlar federal hükümet destekli kontenjanlara kaydolun öğrenciler için geçerlidir. Bir HECS veya HELP borçlanması, öğrencinin sağlaması gereken katkının tamamını veya bir kısmını karşılayabilir.

Avustralya'da TAFE sistemi, farklı bir kariyer imkânı sağlamak için mesleki eğitim veren kuruluşlardan oluşmaktadır. Avustralya mesleki eğitim seçenekleri, çok sayıda mesleğe giriş yapmak için bir basamak olarak düşünülebilir. Mesleki eğitimin ana fikri, insanları iş sahibi yapmaktır. Özellikle, üniversitelere daha kolay geçiş ve kabul almak isteyenler, yeni bir kariyer başlangıcı yapmak isteyenler, kariyerlerinde ilerlemek

veya uzmanlaşmak isteyenler, üniversite öğrenimine pratik beceriler katmak isteyenler için ideal programlardır.

Mesleki eğitimin pratiğe yönelik yapısı sayesinde öğrenciler eğitimleri boyunca son gelişmelerden yararlanabilmekte, en son ekipmanı ve tesisleri kullanabilmektedir. Bu okullardan mezun olan öğrenciler film yapımcılığı, fotoğrafçılık, multimedia design, animasyon, güzel sanatlar, moda tasarımı ve üretimi gibi alanlarda sanatsal kariyerlerine başlayabilmektedir.

TAFE sisteminin, mesleki eğitim, müfredat içerik, sertifikasyon standartları bütün eyaletlerce kabul ediliyor. Kurum standartları, eğitim verenlerin standartları, kurumların denetimi buna uymayanların iptali standartların içinde yer alıyor. Denetim yapanlar bu standartlarda yazarlara göre denetim yapıyor.

Eğitim paketleri içinde mesleki eğitimin iş bulabilirliği standardı var. Her türlü mesleğin yetenekli olup olmadığını standartlar karşılıyor. Öğretilecek olanlar eğitimi verenler tarafından veriliyor. Müfredat içeriği eğitim verenlerce tespit ediliyor. Sınav sonunda başarılı olanlara sertifika veriliyor.

Bu sistem endüstri tarafından yönlendirilmektedir. Öğrenciler mesleki eğitim veren programları bitirdikten sonra üniversiteye geçiş yapabilmektedir. Bu sebeple, TAFE programlarına 'degree programs' veya 'university transfer programs' denilmektedir.

AVUSTRALYA'NIN SAĞLIK SİSTEMİ VE TOPLUMA VERMİŞ OLDUĞU HİZMETLER

Avustralya'da sağlık hizmetleri sunumu kamu ağırlıklı olup, örgüt yapısının başında Sağlık ve Yaşlanma

Bakanlığı yer alır. Bakanlık, eyalet hükümetleri, bölge hükümetleri ve özel sektör tarafından yürütülen sağlık hizmetlerini destekleme ödemelerini yapmaktadır.

Eyalet ve bölge Hükümetleri, Anayasa'nın getirdiği yükümlülükle, akut hastaneler ve psikiyatri hastaneleri dâhil olmak üzere, asıl sağlık hizmetlerinin yürütülmesinden sorumludurlar.

Eyaletle ve bölgeler ayrıca okul sağlığı, ağız sağlığı, anne ve çocuk sağlığı, mesleki sağlık, hastalık kontrolü etkinlikleri gibi topluluk ve kamu sağlığı hizmetlerini de geniş ölçüde sağlarlar.

Yerel yönetimlerin sağlıkla ilgili ana sorumlulukları çöplerin toplanması, temiz su kaynakları ve sağlık denetimi gibi çevresel konularla ilgilidir. Bunun yanı sıra yerel yönetimler evde bakım hizmetleri ve aşılama gibi kişisel sağlık hizmetleri de sunarlar

Zorunlu olan bir genel sağlık sigortası sistemi vardır. Bu sigorta sisteminin finansmanı toplanan primlerden sağlanır. Bu sistem Medicare denilen bir kurum tarafından yönetilir.

Avustralya Hükümeti Medicare olarak adlandırılan bir program aracılığıyla sağlık ve hastane masraflarının karşılanmasında yardımcı olmaktadır. Medicare, doktor, röntgen, kan testi ve devlet hastanelerindeki bakım ücretleri ile bazı diğer servis ücretlerinin çoğunu ödemektedir.

Medicare ambulans masrafları, dişi, fizik tedavi, gözlük, ayak bakımı hizmetleri veya özel hastane yatak ücretlerini ödemez.

Bir kişi Centrelink¹'ten ödenek alıyorsa veya geliri düşükse, Hükü-

1 Avustralya Sosyal Güvenlik sistemi, gereksinimi olan kişilere gelir desteği ve çeşitli hizmetler sağlamaktadır. Yardımlar Centrelink adı verilen devlet kuruluşu aracılığıyla sağlanır.

metin vermiş olduğu Health Care Card'ına hak kazanabilir. Bu kart, ilaç fiyatları ve sağlık hizmetleri (doktor, dişçi ve ambülans) gibi birçok konuda indirim sağlar.

Özel sağlık sigortaları, özel veya devlet hastanelerinde özel hasta olarak tedavi edilme masraflarını karşılar. Ayrıca, Medicare kapsamına girmeyen diş ve göz bakım masrafları gibi diğer bazı masrafları da kapsayabilir. Hükümet özel sağlık sigortasını teşvik amacıyla bir mali teşvik uygulaması başlatmıştır. Federal Hükümet özel sağlık sigortası primleri üzerinden %30'luk bir geri ödeme (65 yaş ve üzerindeki kişiler için daha yüksek oranda bir geri ödeme) ve özel sağlık sigortası yaptırmayan yüksek gelirli kişiler için %1'lik bir vergi artırımını uygulamaktadır.

Ayrıca bir de Lifetime Health Cover (Yaşam Boyu Sağlık Sigortası) adı verilen bir özel sağlık sigortası sistemi bulunmaktadır. Bu sisteme göre, kişilerin hastane sigortasına girme yaşına bağlı olarak fona ödedikleri miktar değişmektedir.

AVUSTRALYA'DA ÇEVRE VE SUYUN KULLANIMI

7,6 milyon kilometrekarelik bütün bir kıtayı işgal eden, Avustralya dünyanın en büyük altıncı ülkesidir. Avustralya, umulmadık çeşitlilikteki bitki ve hayvan örtüsü ile birbirinden oldukça farklı yapıdaki arazi manzaralarına sahiptir ve çevresini ve zengin ve özgün biyolojik çeşitliliğini koruyup muhafaza etmeyi görev bilmektedir.

Kıta Avustralya'sının yüzde 10'dan fazla bir kısmı (yaklaşık olarak 77 milyon hektar) koruma altına alınmıştır. Bundan başka, Kuzey Queensland kıyısında yer alan Great Barrier Reef Marine Parkı'nın da içinde olduğu 65 milyon hektarlık deniz alanı da korumaya alınmıştır.

Avustralya'nın 17 bölgesi Dünya Kültürel Mirası Listesi'nde yer almaktadır.

Avustralya'nın 17 bölgesi Dünya Kültürel Mirası Listesi'nde yer almaktadır. Bu bölgeler arasında Great Barrier Reef, Tasmanya Kırsalı, Queensland'in Nemli Tropik Bölgeleri (Wet Tropics of Queensland), Kakadu Milli Parkı, Kuzey Bölgesi'ndeki Uluru-Kata Tjuta Milli Parkı, Lord Howe Adalar Grubu ve Avustralya'nın Merkez Doğu Yağmur Orman Yatakları (Central Eastern Rainforest Reserves) bulunmaktadır.

Avustralya, dünyanın en kentleşmiş ve nüfusu sahilde yaşayan bir devlettir. Avustralyalıların yüzde 80'den fazlası kıyı şeridinin 100 kilometre mesafesi içinde yaşamaktadır.

Anakara Avustralya'nın doğal çevrenin 10,5 yüzde ulusal çevre mevzuatı tarafından korunmaktadır.

Avustralya arazisinin sadece yüzde altısı ekilebilir niteliktedir. Arazi temizleme, su çekme ve kötü toprak koruma Avustralya'nın topraklarının kalitesinde bir düşüşün nedenleridir.

Avustralya'nın tabii kaynaklarının en kıymetlisi "su"dur. Suyun olmayışı, Avustralya'nın iç kısımlarının gelişmesini engelleyen en önemli faktördür. Yetersiz nehirlerden başka, esas su kaynakları kuyular ve su depolarının olduğu artezyenlerdir.

Avustralya'da su yönetimi, her eyalet ve bölgede farklı karmaşık bir süreçtir. Avustralya'da su yönetiminin ulusal, Sınır ötesi, eyalet / bölge,

bölgesel ve yerel olmak üzere beş seviyesi vardır:

Su yönetimi; suyun fiyatlandırılması ve ekonomik düzenleme, su planlama ve yönetim, su piyasalar, su temini ve hizmetleri fonksiyonları içermektedir.

Avustralya'da su kaynakları verimli kullanımı ve tüketici olmayan (hidroelektrik projeler) kullanımı arasında bölünür.

1901 Anayasası'nın ardından 2007 yılında, su kaynakları yönetimi için ulusal bir çerçeve oluşturmaya yönelik olarak federal devlete yasal yetki tanıyan Federal Su Yasası'nın çıkarılmasına kadar, federal devle-

Çizelge 1: Avustralya'da su kaynaklarının geliştirilmesi ve yönetimi ile ilgili yaşanan değişim süreci (Tuna, 2012: 142).

2004 ve Sonrası

2004: Avustralya Hükümetler Konseyi tarafından Hükümetlerarası Ulusal Su Girişimi Anlaşması'nın imzalanması.

- Hükümetlerarası Ulusal Su Girişimi Anlaşması: Avrupa Birliği Su Çerçeve Direktifi'ne benzer şekilde, Avustralya Uluslar Topluluğu'nu oluşturan tüm eyaletlerin/bölgelerin su konusunda uygulamayı ortak olarak taahhüt ettikleri temel bir çerçeve.
- 2004: Ulusal Su Komisyonu'nun kurulması.
- 2007: 10-yıllık Ulusal Su Güvenliği Planı'nın başlatılması.
- 2007: Federal Su Yasası'nın kabulü: Murray-Darling Havzası'nda su kaynakları yönetimi yetkisinin, eyaletlerden (Avustralya Başkent Bölgesi, Yeni Güney Galler, Güney Avustralya, Queensland, Victoria) Federal hükümete geçmesinin kabulü,
 - o Murray-Darling Havza Otoritesi'nin kurulması,
 - o Murray-Darling Havzası Bakanlar Konseyi'nin kurulması.

ti su kaynakları yönetiminin tarafı haline getirecek herhangi bir yasal düzenleme yapılmamıştır. 1980'li yıllara kadar federal yönetim, 1967 yılında yaşanan kuraklık ve Murray Nehri'nde karşı karşıya kalınan tuzlanma tehdidi gibi kriz dönemleri dışında eyaletlerin su yönetimi uygulamalarına müdahalede bulunmamıştır. Bu süreçte eyaletler su kaynaklarını, bir kamu malı olarak değerlendirmiş, su kaynakları yönetimi kamu otoriteleri tarafından yürütülmüş ve su hizmetleri kamu tarafından gerçekleştirilmiştir (Tuna, 2012: 143).

2004 yılında Hükümetlerarası Ulusal Su Girişimi Anlaşması (Intergovernmental Agreement on National Water Initiative) imzalanmıştır. Tüm eyalet ve bölge hükümetleri tarafından kabul edilen Ulusal Su Girişimi, Avustralya sularının kullanım ve yönetim hedeflerini ortaya koyan, ilgili tarafların görev ve sorumluluklarını belirleyen geniş kapsamlı temel bir çerçeve çizmektedir.

Ulusal Su Girişimi ile belirlenen tüm eyalet ve bölge hükümetlerinin ortak taahhütleri niteliği kazanan temel hedefler şöyle sıralanabilir:

- 1) Etkin su planlamasının sağlanması,
- 2) Açık ve ulusal çapta uygulanabilir suya erişim haklarının güvence altına alınması,
- 3) Yüzeysel ve yer altı su kaynaklarının bütünlüklü yönetimi,
- 4) Aşırı tahsis ve kullanım sonucu bozulmuş su kaynaklarından çekilen su miktarının çevresel olarak sürdürülebilir düzeylere indirilmesi,
- 5) Gelecekteki su durumuna ilişkin risk analizlerinin yürütülmesi,
- 6) Mevcut su durumu ile ilgili verilen toplanması ve değerlendirilmesi,
- 7) Su pazarlarının gelişmesi önündeki engellerin kaldırılması, su

pazarlarının gelişmesini sağlayacak düzenlemelere gidilmesi,

- 8) Suyun fiyatlandırılması için mevcut en iyi yöntemlerin kullanılması,
- 9) Ulusal Su Girişimi hedeflerine ulaşılmasını sağlayacak, su politikaların, planlama ve yönetim süreçlerinin geliştirilmesine yönelik yapısal uyum çalışmaları'nın gerçekleştirilmesi.

Ulusal Su Girişimi'nin uygulanmasının sağlanmasından sorumlu birincil yapı Doğal Kaynak Yönetimi Bakanlar Konseyi'dir. Ulusal Su Girişimi'ne paralel olarak 2004 yılında kurulan Ulusal Su Komisyonu (National Water Commission) ise su reformundaki ilerlemeleri takip ederek Avustralya Hükümeti'ne ve Avustralya Hükümetler Konseyi'ne bilgi sunan ve ulusal su sorunları hakkında danışmanlık yapan bağımsız bir kurumdur. Komisyon, her biri hidroloji, tatlı su ekolojisi, kaynak ekonomisi, kamu yönetimi, vb. su ile yakından ilişkili alanlarda uzman yedi üyeden oluşmaktadır (Tuna, 2012: 145,146).

Su Yasası 16 Ağustos 2007 yılında Federal Parlamento tarafından kabul edilmiştir. Hem Ulusal Su Girişimi hem de 2007 Federal Su Yasası, kısım de olsa eyalet/bölge hükümetle-

ri, kamu su idareleri ve su kullanıcıları (özellikle tarım sektörü) arasındaki ilişkinin yeniden düzenlenmesine dayanmaktadır (Tuna, 2012: 148).

Murray-Darling Havzası'nda su kaynakları yönetimi yetkisi, eyaletlerden oluşan çevresel bozulmaların iyileştirilebilmesi için Federal Hükümete geçmiştir. Anlaşma doğrultusunda Federal Su Yasası'nda (2007) bazı değişikliklere gidilerek Murray-Darling Havzası Komisyonu'nun yetkileri, yeni kurulan Murray-Darling Havza Otoritesi'ne devredilmiş ve Avustralya Rekabet ve Tüketici Komisyonu'nun yetkileri genişletilmiştir. Hükümetlerarası Murray-Darling Havzası Reformu Anlaşması'nın getirdiği bir diğer yenilik ise, federal hükümetin ilgili bakanının başkanlık ettiği ve her bir kıyıdaş ülkenin bir bakanının katılımı ile oluşan Murray-Darling Havzası Bakanlar Konseyi'nin kurulmasıdır (Tuna, 2012: 147-148).

Su erişim yetkileri, tahsisler ve ticaret Avustralya'da son su reformlarının temel unsurları olmuştur.

Avustralya'nın birçok alanında su kaynakları, kendine ayrılan su kullanımı, su erişim haklarının ve su tahsisleri verilmesi suretiyle yönetilmektedir. Böyle bir su lisansı olarak bir su erişim hakkı, münhasıran su paylaşımına erişmeye devam eden bir hak anlamına gelmektedir.

Eyalet ve bölgelerde su yönetimi, çeşitli devlet kurumları, su yetkilileri ve su araçları sorumluluğundadır.

Ulusal hükümeti, eyalet/bölge hükümetlerini ve yerel yönetimleri içine alan Avustralya su yönetişiminin oldukça karmaşık bir yapısı vardır. Ana özellikleri şöyle özetlenebilir (Tuna, 2012: 149).

- 1) Ulusal Su Komisyonu Yasası'na (2004) göre Ulusal Su Komisyonu, Avustralya Hükümetler Kon-

2004 yılında
Hükümetlerarası
Ulusal Su Girişimi
Anlaşması
(Intergovernmental
Agreement
on National
Water Initiative)
imzalanmıştır.

seyi adına Ulusal Su Girişimi'nin uygulanmasının izlenmesinden sorumludur,

- 2) Murray-Darling Havzası Otoritesi ve Murray-Darling Havzası Bakanlar Konseyi, federal hükümet ve dört eyaletin ortak girişimi niteliğindeki Murray-Darling Havzası Anlaşması'nın (1992) uygulanmasından sorumludurlar,
- 3) Su kaynaklarının kontrol edilmesi ve kullanılması hakkı eyaletlere ve bölgelere bırakılmıştır. Her bir eyalet ve bölgenin, su tahsislerinin planlanmasını, su kullanım hakkı lisanslarını, su ve atıksu hizmetlerini düzenleyen kendi su mevzuatı vardır,
- 4) Her bir eyaletin su kaynakları yönetimi, su kalitesi, fiyatlandırma, çevresel etki değerlendirmesi gibi alanlar ile düzenlemelerin yönetimi ile sorumlu çeşitli birimleri bulunmaktadır,
- 5) Su ve atıksu hizmetleri, birkaç örnek dışında kamu iktisadi kuruluşları tarafından verilmektedir.

Avustralya'nın Melbourne kentinde planlama kurumlarının ve su idarelerinin bir arada çalışmasını sağlayan bir yapı olarak kurulan Suya Duyarlı Kentler Yüksek Komitesi temel ilkeler ve programlar geliştirmektedir. Bu kentteki idarelerden biri olan City West Su İdaresi (City West Water), gelişmiş arıtma teknolojileri ile 19.200

Avustralya, gezegenin biyolojik çeşitliliği en çok olan ülkelerinden birisidir.

haneye arıtılmış su vererek yılda 3,1 milyar litre içme suyunun tasarruf edilmesini sağlıyor. Sydney Su İdaresi (Sydney Water), ihtiyacı olan elektriğin %20'sini yenilenebilir kaynaklardan üreterek, kurum içinde enerji verimliliğini sağlayarak, müşteri programları ve karbon dengeleme ile 2020'ye kadar karbon sıfır olmayı hedefmiş, Melbourne Su İdaresi (Melbourne Water) hedefleri doğrultusunda karbon salınımını %35 azaltarak, yenilenebilir enerji kaynaklarından enerji üretimini %40 arttırmıştır (Katsöz, 2014).

Avustralya'da su idarelerinin kullandığı teknolojik yöntemler yanında doğrudan planlama süreçlerini de su dostu hale getirmiştir. Örneğin; Victoria'da su dostu kentsel tasarımların parsel bazında geliştirilmesi bir kural, New South Wales'de yeni ev ve dairelerin Yapı ve Sürdürülebilirlik Endeksi adını verdikleri planlama sistemine uygun inşa edilmesi gerekmektedir. Bu endekse göre, su ve enerji tüketimini azaltma hedefleri belirle-

niyor ve bu hedeflere yağmur suyu tankları kurarak, su tasarrufu sağlayan armatürler kullanarak, enerji tasarruflu ışıklandırma ya da yalıtım ile ulaşıyor. Victoria'nın gayrimenkul kurumu VicUrban 6 yıldız enerji puanlı yeni projesini ekolojik önceliklerle geliştirmiş; bahçe, su, lama, tuvalet için geri dönüştürülmüş su kullanarak, sıcak su kullanımını için yağmur suyu kullanarak 5 yıldızlı bir projeye göre %45 su tasarrufu sağlanmış, enerji kullanımı, buharlı soğutma ve güneş enerjili sıcak su sistemleri ile %60 azalmıştır (Katsöz, 2014).

Avustralya da deniz kirliliğinin büyük çoğunluğu kara kökenli faaliyetlerden kaynaklanmaktadır. Bunlar toprak erozyonu, gübre kullanımı, yoğun hayvansal üretim, kanalizasyon ve diğer kentsel endüstriyel deşarjlar olarak sıralanabilir.

Avustralya, gezegenin biyolojik çeşitliliği en çok olan ülkelerinden birisidir. Bu dünyanın hiçbir yerinde bulunmayan, yarısından daha azı bilimsel olarak tarif edilebilmiş birçok bitki ve hayvandan oluşan bir milyondan fazla türe ev sahipliği yapmaktadır.

Avustralya, deniz ortamında 4000 balık türüne, yalnız kuzey kayalıklarında 500 mercan türüne, 50 tür deniz memelisine ve deniz kuşlarına ev sahipliği yapmaktadır.

KAYNAKÇA

Australian Government Department of Immigration and Multicultural and Indigenous Affairs.(2004), "New South Wales'e Hoşgeldiniz".

Federal Avustralya.(2007) "Avustralya'da Hayat".

Katsöz Ö. (2014) "Dünya kentleri nasıl su tasarrufu yapıyor?" <http://yesilgazete.org/blog/2014/02/27/dunya-kentleri-nasil-su-tasarrufu-yapiyor/>

org/blog/2014/02/27/dunya-kentleri-nasil-su-tasarrufu-yapiyor/

Sargutan E v.d., "Avustralya Sağlık Sistemi", Ülkelerin Karşılaştırmalı Sağlık Sistemleri, 308-358

T.C Sidney Başkonsolosluğu Ticaret Ataşeliği. (2014) Avustralya'nın Genel Ekonomik Durumu ve Türkiye ile Ekonomik-Ticari İlişkileri, Sidney, 20 Ağustos 2014

Tuna D.(2012) "Su Sorunlarına Çözüm

Arayışları: Su Yönetişimi" İstanbul

Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri

Enstitüsü Çevre Mühendisliği

Anabilim Dalı Çevre Bilimleri ve

Mühendisliği Programı Yüksek Lisans

Tezi,

Turquality Australia Pty Ltd. (2013)

"Avustralya Ülke Raporu".